

PRIJEDLOG PROGRAMA IZVANREDNE POTPORE ZA PRILAGODBU PROIZVOĐAČIMA U SEKTORIMA MLIJEČNOG GOVEDARSTVA, SVINJOGOJSTVA I PERADARSTVA

1. UVOD

Poremećaji na globalnom i europskom tržištu imaju snažan utjecaj na povećanje većine proizvodnih roškova u poljoprivredi. Primarnim poljoprivrednim proizvođačima ulazni troškovi rastu do neodrživih razina, a kao posebno osjetljivi u sektoru stočarstva izdvojeni su sektori mliječnog govedarstva, svinjogojstva i peradarstva.

U stočarskoj proizvodnji najveći proizvodni trošak čini trošak hranidbe, te u stabilnim tržišnim uvjetima iznosi 65-75% svih troškova proizvodnje. Zbog poremećaja u opskrbnim lancima uslijed vojne agresije na Ukrajinu vidljiv je kontinuirani trend rasta cijena na mjesečnoj razini što je rezultiralo najvišim cijenama svih žitarica i uljarica u posljednjih 7 godina.

Otkupne i veleprodajne cijene žitarica i uljarica bilježe značajne poraste. Primjerice, otkupna cijena kukuruza u 2021. godini bila je za 64% viša nego u 2020. godini, dok je veleprodajna cijena bila viša za 36%. Također, otkupna cijena soje u 2021. godini bila je za 71% viša nego u 2020. godini, dok je veleprodajna cijena bila viša za 61,4%. Prikazani rast cijena je ubrzano nastavljen i u 2022. godini te je otkupna cijena kukuruza kao najvažnije žitarice u travnju bila je za 71,5 % viša nego u travnju 2021. godine, dok je veleprodajna cijena u istom razdoblju bila viša za 58,8%. Također, otkupna cijena soje kao najvažnije uljarice u travnju 2022. godini bila je za 102,2% viša nego u travnju 2021. godine, dok je veleprodajna cijena u istom razdoblju bila viša za 22.9 %.

2. CILJ I OPRAVDANOST PROGRAMA

Stočarska proizvodnja ima važnu ulogu u smislu ekonomske održivosti ruralnih područja, te u njenoj strukturi prevladavaju mikro, mali i srednji subjekti čija proizvodnja je posebno značajna u kriznim situacijama kada je nužno osloniti se na kratke lance opskrbe. Međutim, neotporni su na tržišne poremećaje velikih razmjera te im u trenutnim uvjetima prijete prestanak proizvodnje.

U sektoru mliječnog govedarstva od studenog 2021. godine bilježe se negativni trendovi u broju krava te količine proizvedenog mlijeka koji su se intenzivirali nakon izbijanja rata u Ukrajini te posljedičnog rasta proizvodnih troškova. Pad otkupljenih količina mlijeka je u prva četiri mjeseca 2022. godine intenziviran te u odnosu na isto razdoblje 2021. godine iznosi 4,32 %. U navedenom razdoblju došlo je do određenog rasta cijena svježeg mlijeka, međutim taj rast nije dovoljan kako bi nadoknadio proizvodni trošak

Prilikom stabilnih tržišnih uvjeta u sektoru svinjogojstva trošak hranidbe čini 65-75% proizvodnog troška, pri čemu se udio od 75% doseže samo u završnim fazama tova. U trenutnim tržišnim uvjetima procijenjen trošak hranidbe čini 80% proizvodnog troška. Iako je zabilježen rast cijena trupova, one su i dalje ispod troška proizvodnje, te proizvođači svinja posluju s gubitkom. U prvih pet mjeseci 2022. godine broj tovnih svinja klasiranih na liniji klanja za 9% je manji u odnosu na isto razdoblje 2021. godine.

U sektoru peradarstva zabilježen je porast cijena peradskog mesa i jaja, no unatoč porastu značajan je nerazmjer u odnosu na porast proizvodnog troška. Peradarska proizvodnja ima značajnu ovisnost o plinu i električnoj energiji za osiguravanje propisanih mikroklimatskih uvjeta u objektima za proizvodnju. Većina peradara u Republici Hrvatskoj nema vlastitu proizvodnju hrane ili mali dio potreba za ishranu peradi pokrivaju iz vlastite proizvodnje hrane.

Sektori mliječnog govedarstva, svinjogojstva i peradarstva najosjetljiviji su sektori stočarske proizvodnje, a opskrbljuju stanovništvo s proizvodima stočarstva koji se najviše konzumiraju.

Dodatno, sektor mljekarstva bilježi samodostatnost manju od 50% a sektor svinjogojstva manju od 65%. Iako sektor peradarstva bilježi visoku samodostatnost u proizvodnji mesa i jaja veću od 90% uz porast cijena hrane značajno je pogođen rastom cijena energije.

Provedbom Programa i dodjelom izvanredne potpore cilj je ublažiti posljedice porasta cijena stočne hrane i energenata te omogućiti nastavak primarne proizvodnje u odabranim sektorima, a čime će se izravno pridonijeti sigurnosti opskrbe stanovništva mlijekom, svinjskim mesom, mesom peradi i jajima.

3. PRAVNA OSNOVA

Pravni temelj za donošenje ovoga Programa je članak 64. Zakona o poljoprivredi („Narodne novine“, br. 118/18., 42/20., 127/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske i 52/21.) (dalje u tekstu: Zakon o poljoprivredi).

Ovim Programom uređuje se dodjela izvanredne potpore na temelju Delegirane uredbe Komisije (EU) 2022/467 od 23. ožujka 2022. o pružanju izvanredne potpore za prilagodbu proizvođačima u poljoprivrednim sektorima (SL L 96/4, 24.3.2022.) (dalje u tekstu: Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/467).

4. MJERE U PROVEDBI PROGRAMA

U okviru ovoga Programa provode se sljedeće mjere:

Mjera 1. Potpora sektoru mliječnog govedarstva

Mjera 2. Potpora sektoru svinjogojstva

Podmjera 2.1. Potpora uzgajivačima krmača

Podmjera 2.2. Potpora proizvođačima tovnih svinja

Mjera 3. Potpora sektoru peradarstva

Podmjera 3.1 Potpora za proizvodnju mesa peradi

Podmjera 3.2. Potpora za proizvodnju konzumnih jaja

5. PRIHVATLJIVI KORISNICI

5.1. Osnovni uvjeti prihvatljivosti:

Prihvatljivi korisnici izvanredne potpore moraju sudjelovati u sljedećim aktivnostima:

- kružno gospodarstvo (korisnici potpore iz tipa operacije 4.1.3. Korištenje obnovljivih izvora energije s kojima su sklopljeni ugovori) ili

- primjena ekološki i klimatski prihvatljivih metoda proizvodnje (korisnici kojima je odobrena potpora za 2021. godinu za Zeleno plaćanje, M10 Poljoprivreda, okoliš i klimatske promjene, M11 Ekološki uzgoj, M13 Plaćanja područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima i M14 Dobrobit životinja).

5.2. Dodatni uvjeti prihvatljivosti:

Prihvatljivi korisnici potpore u mjeri 1. Potpora sektoru mliječnog govedarstva su mikro, mala i srednja poduzeća definirana člankom 2. Priloga I. Uredbe Komisije (EU) br. 702/2014, koja se bave proizvodnjom mlijeka. Svi korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- a) biti upisani u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- b) biti upisani u Registar farmi i
- c) upisana grla u Jedinstveni registar domaćih životinja (u daljnjem tekstu: JRDŽ)

Prihvatljivi korisnici potpore u podmjeri 2.1. Potpora uzgajivačima krmača su mikro, mala i srednja poduzeća definirana člankom 2. Priloga I. Uredbe Komisije (EU) br. 702/2014, koja uzgajaju krmače. Svi korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- a) upis u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- b) upis u Registar farmi
- c) u razdoblju od 1.12. 2021. do 31.7.2022. godine imati evidentirane krmače u JRDŽ
- d) imati registriran promet od najmanje 5 svinja po krmači u razdoblju od 31.7.2021. do 31.7.2022. godine, a koji je definiran kao otprema svinja sa gospodarstva evidentirana u JRDŽ kao domaći promet i/ili klaonica.

Prihvatljivi korisnici potpore u podmjeri 2.2. Potpora proizvođačima tovnih svinja su mikro, mala i srednja poduzeća definirana člankom 2. Priloga I. Uredbe Komisije (EU) br. 702/2014, koja proizvode toвне svinje. Svi korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- a) upis u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- b) upis u Registar farmi
- c) u razdoblju od 1.3.2022. do 31.7.2022. godine isporučili su toвне svinje s farmi upisanih u JRDŽ na klanje u odobrene objekte za klanje papkara

Prihvatljivi korisnici potpore u podmjeri 3.1. Potpora za proizvodnju mesa peradi su mikro, mala i srednja poduzeća, definirana člankom 2. Priloga I. Uredbe Komisije (EU) br. 702/2014, koja su isporučila perad na klanje u registrirane ili odobrene objekte za klanje peradi u razdoblju od 1.3.2022. do 31.7.2022. godine. Svi korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- a) upis u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava,
- b) upis gospodarstva u JRDŽ

Prihvatljivi korisnici potpore u podmjeri 3.2. Potpora za proizvodnju konzumnih jaja su mikro, mala i srednja poduzeća, definirana člankom 2. Priloga I. Uredbe Komisije (EU) br. 702/2014, koja se bave proizvodnjom i plasmanom jaja na tržište. Svi korisnici moraju ispunjavati sljedeće uvjete:

- a) upis u Upisnik poljoprivrednika ili Upisnik obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava,
- b) upis u Upisnik farmi kokoši nesilica

6. PRIHVATLJIVA GRILA

Mjera 1. Potpora sektoru mliječnog govedarstva

Za potporu su prihvatljiva ženska grla koja:

- su upisana u JRDŽ

- pripadaju skupini mliječnih ili kombiniranih pasmina

- dolaze s gospodarstava koja isporučuju mlijeko u odobreni objekt u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla ili su gospodarstva upisana u Upisnik odobrenih objekata u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla ili su upisana u Upisnik registriranih objekata u poslovanju s hranom životinjskog podrijetla s opisom djelatnosti sir i vrhnje i/ili mljekomat i/ili pokretni mljekomat i

- nalaze se na gospodarstvu na dan 31.7.2022. godine, te u 18 mjeseci koji prethode tom datumu imaju registrirano barem jedno teljenje u JRDŽ-u

Za potporu je prihvatljivo do 250 grla po jednom poduzetniku.

Podmjera 2.1. Potpora uzgajivačima krmača

Za potporu je prihvatljiv prosječan broj krmača evidentiranih u JRDŽ u razdoblju od 1.12.2021. do 31.7.2022. godine.

U razdoblju od 31.7.2021. do 31.7.2022. godine po prihvatljivoj krmači mora biti registriran promet od najmanje 5 svinja po krmači, a koji je definiran kao otprema svinja sa gospodarstva evidentirana u JRDŽ kao domaći promet i/ili klaonica.

Za potporu je prihvatljivo do 1.000 krmača po jednom poduzetniku.

Podmjera 2.2. Potpora proizvođačima tovnih svinja

Za potporu su prihvatljiva grla tovnih svinja koja su:

- isporučena s farmi upisanih u JRDŽ na klanje u odobrene objekte za klanje papkara u razdoblju od 1.3.2022. do 31.7.2022. godine

- imaju evidentirano izlučenje u JRDŽ na klanje

- u sustavu razvrstavanja i označivanja na liniji klanja pripadaju u kategorije T1 ili T2

Za potporu je prihvatljivo do 2.000 grla tovnih svinja po poduzetniku.

Podmjera 3.1. Potpora za proizvodnju mesa peradi

Za potporu su prihvatljivi kljunovi peradi za proizvodnju mesa koji su isporučeni s farmi upisanih u JRDŽ na klanje u registrirane ili odobrene objekte za klanje peradi u razdoblju od 1.3.2022. do 31.7.2022. godine.

Za potporu je prihvatljivo do 150.000 kljunova po poduzetniku.

Podmjera 3.2. Potpora za proizvodnju konzumnih jaja

Za potporu su prihvatljivi kljunovi kokoši nesilica koji su evidentirani u Upisniku farmi kokoši nesilica pri Ministarstvu poljoprivrede u razdoblju od 1.3.2022. do 31.7.2022. godine.

Za potporu je prihvatljivo do 40.000 kljunova po poduzetniku.

7. OBLIK I NAČIN DODJELE POTPORE

Na temelju porasta proizvodnih troškova, s naglaskom na porast troška hranidbe i energenata, te uvažavajući razine samodostatnosti po pojedinim sektorima, nadomjestiti će se dio nastalih dodatnih troškova, a u skladu sa raspoloživim financijskim sredstvima.

Iznos potpore utvrđuje se razmjerno broju prihvatljivih grla za potporu unutar mjere/podmjere, kako slijedi za:

- Mjeru 1. najviše do 1.000,00 kuna po grlu
- Podmjeru 2.1. najviše do 750,00 kuna po grlu
- Podmjeru 2.2. najviše do 150,00 kuna po grlu
- Podmjeru 3.1. najviše do 0,50 kuna po kljunu
- Podmjeru 3.2. najviše do 3,00 kune po kljunu

8. FINANCIJSKA SREDSTVA ZA PROVEDBU PROGRAMA

Sredstva za provedbu predmetnog Programa osigurana su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2022. godinu i projekcijama za 2023. i 2024. godinu kako slijedi:

U 2022. godini osiguran je ukupan iznos od 80.000.000,00 kuna u okviru razdjela 060, proračunske glave 06005 Ministarstva poljoprivrede, na aktivnosti

A865035 ZPP- Pružanje izvanredne potpore za prilagodbu proizvođača u poljoprivrednim sektorima. 50% sredstava osigurano je u okviru sredstava učešća za pomoći, te 50% sredstava iz Europskog poljoprivrednog jamstvenog fonda.

Sredstva su planirana kako slijedi:

Mjera		Iznos u kunama
Mjera 1. Potpora u sektoru govedarstva		44.000.000,00
Mjera 2. Potpora sektoru svinjogojstva	Podmjera 2.1. Potpora uzgajivačima krmača	20.000.000,00
	Podmjera 2.2. Potpora proizvođačima tovnih svinja	8.000.000,00
Mjera 2. Potpora sektoru peradarstva	Podmjera 3.1 Potpora za proizvodnju mesa peradi	5.000.000,00
	Podmjera 3.2. Potpora za proizvodnju konzumnih jaja	3.000.000,00

Sredstva između mjera/podmjera mogu se preraspodijeliti.

9. PROVEDBA PROGRAMA

Ministarstvo poljoprivrede odgovorno je za izradu i upravljanje ovim Programom. Program se primjenjuje na cijelom području Republike Hrvatske.

Provedba mjera iz Programa dodatno će se urediti javnim pozivom koji će objaviti Agencija za plaćanja u poljoprivredi ribarstvu i ruralnom razvoju (dalje u tekstu: Agencija za plaćanja).

Zahtjev za izvanrednu potporu (dalje u tekstu: Zahtjev) podnosi se Agenciji za plaćanja putem AGRONET zaštićene mrežne aplikacije Agencije za plaćanja izravno ili u podružnicama Agencije za plaćanja, na način i u rokovima propisanim javnim pozivom objavljenim od strane Agencije za plaćanja.

Uz Zahtjev korisnik mora potvrditi da je upoznat s odredbama Programa i javnog poziva, da su podaci navedeni u Zahtjevu istiniti i da će omogućiti sve kontrole nadležnih tijela. Kao i dostaviti popunjenu i ovjerenu Izjavu o poslovnim subjektima koji su međusobno povezani vlasničkim ili drugim odnosima, a podnijeli su Zahtjev ili Izjavu da nemaju poslovnih subjekata koji su

međusobno povezani vlasničkim ili drugim odnosima, a podnijeli su Zahtjev. Navedene izjave biti će objavljene kao sastavni dio javnog poziva.

Izvanredna potpora iz Programa isplatiti će se nakon provedene administrativne kontrole, a najkasnije do 30. rujna 2022. godine, u skladu s člankom 2. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2022/467.

10. ADMINISTRATIVNA KONTROLA I POSTUPAK DODJELE POTPORE

Administrativnu kontrolu podnesenih Zahtjeva provodi Agencija za plaćanja temeljem uvjeta propisanih Programom, propisanih javnim pozivom, drugih podataka iz internih baza i evidencija te razmjenom podataka s drugim tijelima državne uprave i agencijama.

Ministarstvo poljoprivrede vrši provjere i dostavlja podatke vezane za dodatne uvjete prihvatljivosti korisnika iz točke 5.2. i uvjete prihvatljivosti grla iz točke 6. ovoga Programa.

U slučaju da se tijekom administrativne kontrole utvrdi da Zahtjev nije dostavljen Agenciji za plaćanja sukladno Programu i javnom pozivu i/ili da nije priložena potrebna dokumentacija propisana javnim pozivom podnositelj Zahtjeva će biti isključen iz ostvarivanja prava na potporu iz Programa.

U slučaju da se tijekom administrativne kontrole utvrdi da su informacije u dostavljenim Izjavama iz točke 9. ovoga Programa dostavljene od strane podnositelja neistinite ili netočne, svi podneseni Zahtjevi povezanih subjekata podnositelja bit će odbijeni, a podnositelji isključeni iz ostvarivanja prava na potporu iz Programa.

Agencija za plaćanja na temelju rezultata provedene administrativne kontrole donosi:

- a) Odluku o odobrenju isplata korisnicima, koji su udovoljili uvjetima Programa i javnog poziva ili
- b) Odluku o neudovoljavanju uvjetima za ostvarivanje prava na potporu podnositeljima, koji ne udovoljavaju propisanim uvjetima.

Agencija za plaćanja navedene Odluke podnositeljima zahtjeva dostavlja u skladu s člankom 15. stavkom 2. Zakona o poljoprivredi.

11. ŽALBE I POVRAT POTPORE

Na odluke donesene na temelju rezultata provedene administrativne kontrole može se podnijeti žalba Ministarstvu poljoprivrede u skladu s člankom 15. stavkom 5. Zakona o poljoprivredi u roku od 15 dana od dana dostave odluke. Žalba se podnosi putem Agencije za plaćanja pisanim putem neposredno ili preporučenom pošiljkom s povratnicom u jednom primjerku ili se može izjaviti na zapisnik.

U slučaju neopravdanih plaćanja, korisnik potpore će vratiti iznos koji mu je Agencija za plaćanja odredila odlukom o povratu sredstava iz članka 144. Zakona o poljoprivredi. Povrat sredstava i poravnanje povrata sredstava izvršit će se u skladu s člancima 144., 145. i 146. Zakona o poljoprivredi.

12. IZBJEGAVANJE NARUŠAVANJA TRŽIŠNOG NATJECANJA

Dodjela potpore usmjerena je isključivo na mikro, male i srednje poduzetnike.

Kako bi se dodatno izbjeglo narušavanje tržišnog natjecanja i osiguralo bolje usmjerenje potpore definirana su ograničenja u broju prihvatljivih grla krava, krmača, tovnih svinja i kljunova peradi po jednom poduzetniku, poštujući odredbe o povezanim poduzećima definirane u članku 3. Priloga I. Uredbe Komisije (EU) br. 702/2014 od 25. lipnja 2014. o proglašenju određenih kategorija potpora u sektoru poljoprivrede i šumarstva te u ruralnim područjima spojivima s unutarnjim tržištem u primjeni članaka 107. i 108. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (SL L 193/1, 1.7.2014.) kako je posljednji put izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2022/2008 od 8. prosinca 2020. o izmjeni uredbi (EU) br. 702/2014, (EU) br. 717/2014 i (EU) br. 1388/2014 u pogledu njihova razdoblja primjene i ostalih relevantnih izmjena (SL L 414/15, 9.12.2020.) (dalje u tekstu: Uredba Komisije (EU) br. 702/2014).

13. PRAĆENJE POSTIGNUTOG UČINKA

Ministarstvo poljoprivrede kontinuirano na mjesečnoj razini prati:

Proizvodnju u sektoru mliječnog govedarstva kroz podatke o broju krava i podatke o isporučenim količinama mlijeka koji se prikupljaju od prvih otkupljivača kao i od proizvođača mlijeka koji proizvode i prodaju mlijeko i/ili mliječne proizvode i upisani su u odgovarajuće upisnike.

Proizvodnju u sektoru svinjogojstva kroz dojavu brojnog stanja svinja na gospodarstvu i praćenje broja klasiranih trupova svinja na liniji klanja u odobrenim objektima za klanje papkara.

Proizvodnju u sektoru peradarstva kroz podatke o broju kljunova peradi isporučene na klanje u registrirane ili odobrene objekte za klanje peradi, te evidentirane proizvodnje jaja i podataka u službenom registru farmi kokoši nesilica.

Provedbom mjera želi se osigurati nastavak proizvodnje mikro, malih i srednjih poduzeća u odabranim sektorima kojima je nužno osigurati financijsku pomoć u neočekivanim tržišnim uvjetima uzrokovanim ratnim sukobima u Ukrajini. Mlijeko, svinjsko meso, meso peradi i jaja primarni su stočarski proizvodi o kojima ovisi prehrambena sigurnost stanovnika Republike Hrvatske.

Obzirom na nisku samodostatnost u stočarskoj proizvodnji, s naglaskom na mlijeko i svinjsko meso svaki prestanak proizvodnje u trenutnim okolnosti realna je prijetnja narušavanju sigurnosti u opskrbi hranom životinjskog podrijetla.

Uz redovno praćenje proizvodnje u osigurati će se i praćenje učinka poduzetih mjera u okviru ovog Programa, s naglaskom na nastavak proizvodnje korisnika koji su ostvarili pravo na potporu.

Korisnici koji su ostvarili pravno na izvanrednu potporu iz Programa dužni su najmanje 12 mjeseci od datuma isplate nastaviti proizvodnju.

Ministarstvo poljoprivrede će po isteku 12 mjeseci od datuma isplate izvijestiti Agenciju za plaćanja o statusu proizvodnje korisnika koji su ostvarili pravo na izvanrednu potporu. U slučaju prestanka proizvodnje korisnika Agencija za plaćanja izdati će odluku o povratu sredstava u skladu s člankom 144. Zakona o poljoprivredi.

14. IZVJEŠĆIVANJE

Agencija za plaćanja do 15.3.2023. godine dostaviti će Ministarstvu poljoprivrede podatke o ukupno isplaćenim iznosima po mjerama, raščlanjeno na potporu Unije i dodatnu nacionalnu potporu, broju i vrstama korisnika.

U skladu s člankom 3. Delegirane uredbe Komisije (EU) 2022/467 Ministarstvo poljoprivrede se obvezuje poštivati obveze praćenja i izvješćivanja utvrđene u istom.